

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO
PRAHA

***Vyporiadanie BSM, rozdiel medzi českou a slovenskou
judikatúrou***

2012

Jakub Sáska

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

*Vyporiadanie BSM, rozdiel medzi českou
a slovenskou judikatúrou*

BAKALÁRSKÁ PRÁCA

JAKUB SÁSKA

Právo v podnikaní

Vedúci bakalárskej práce: JUDr. Lekár

PRAHA 2012

Ja, dole podpísaní Jakub Sáska, autor bakalárskej práce na tému Vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ktorá je mojim literárnym dielom v zmysle zákona č. 121/2000 Sb., dávam týmto ako autor (subjekt) údajov svoj súhlas v zmysle § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb. správcovi:

Univerzita Jana Amose Komenského Praha, s.r.o

ku spracovaniu osobných údajov v rozsahu: meno a priezvisko v informačnom systéme, a to vrátane zaradenia do katalógov, a ďalej ku sprístupneniu mena a priezviska v katalógoch a informačných systémoch a to vrátane neadresného sprístupnenia pomocou metód diaľkového prístupu. Údaje môžu byť takto sprístupnené užívateľom služieb Univerzity Jána Ámosa Komenského Praha, s.r.o.

Súhlas sa poskytuje na dobu ochrany autorského diela podľa zákona č. 121/2000 Sb.

Prehlasujem, že moje osobné údaje sú pravdivé.

Prehlásenie:

Prehlasujem, že som bakalárskú prácu na tému: Vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, rozdiel medzi českou a slovenskou judikatúrou vypracoval samostatne a na základe uvedenej literatúry.

V Hornej Súči 10. 2. 2012

.....

Jakub Sáska

Pod'akovanie:

Ďakujem JUDr. Lekárovi za odborné vedenie mojej bakalárskej práce,
za jeho usmernenia, rady a relevantné pripomienky.

Abstrakt:

Jakub Sáska: Vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, rozdiel medzi českou a slovenskou judikatúrou

Univerzita Jana Amose Komenského Praha s.r.o

V Bakalárskej práci s názvom Vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov , rozdiel medzi českou a slovenskou judikatúrou chcem v prvom rade ozrejmiť teoretickú časť v ktorej budú citované a paracitované niektoré časti z použitej literatúry, judikátov českej a slovenskej republiky.

V druhej empirickej časti sa chcem zamerať na moje poznatky a úvahy problematiky, ktorá v posledných rokoch traumatizuje našu spoločnosť sú to rozvodové konania, ktoré podľa štatistík dosahujú závratné percentuálne hodnoty 40%. S rozvodovosťou je spojený jeden s najväčších problémov porozvodových konaní a to na Slovensku vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov a v Čechách vporadani spoločného jmění manželů. Keďže oba vyššie uvedené štáty a ich právne úpravy vychádzajú z jedného zákona a to Zákon č. 40/1964, budeme sledovať ich novelizácie a prínos do praxe respektíve ako sa s právnymi úpravami dokážu vyporiadať súdy v oboch krajinách.

Kľúčové slová:

BSM , SJM, Vyporiadanie, právna úprava, majetok , judikatúra

Abstract:

Jakub Sáska: BSM settlement, the difference between the Czech and Slovak case

Jan Amos Komensky University of Prague s.r.o

In this work called settlement bsm, the difference between Czech and sloveskou case I want to first clarify the theoretical part of which will be quoted and paracitované some parts of the literature, the case law of the Czech and Slovak Republic. In the second part enpirickej I want to focus on my knowledge and reasoning problems, which in recent years, our society is traumatized by the divorce proceedings, according to štatiskýk reached staggering percentage of 40%. With the divorce rate is associated with a major problem and post divorce proceedings on slovesku settlement of BSM and the Czech Republic delimitation SJM. Kdže both the States and went their legislation based on one of the Act and the Act. 40/1964 we will monitor their contribution to the amendment and practice respectively, as the rules is able to administer them in the Commercial Courts countries.

Keywords:

BSM, SJM, administration, legislation, property law

Obsah

1.Úvod	10
2. Vznik BSM	11
3.Predmet BSM	13
3.1.Vymedzenie predmetu bsm	13
3.2.Zdroje bsm.....	14
3.3.Majetok v bezpodielovom vlastníctve a spôsoby jeho nadobúdania.....	15
4.Výlučný majetok manželov	16
4.1 Majetok nadobudnutý manželmi pred uzatvorením manželstva.....	16
4.2 Majetok vydaný na základe predpisov o reštitúcii	17
4.3.Veci slúžiace podľa svojej povahy k osobnej potrebe jednému z manželov.....	17
4.4 Majetok nadobudnutý za trvania manželstva, dedením alebo na základe darovacej zmluvy.....	18
4.5 Majetok nadobúdaný jedným z manželov za majetok náležajúci do výlučného vlastníctva jedného z manžela.....	18
4.6 Práva osobné i majetkové neoddeliteľne spojené s osobou jedného z manželov.....	19
5.Modifikácia BSM	21
5.1.Modifikácia na základe zmluvy	22
5.1.1 .Rozšírenie rozsahu BSM	22
5.1.2 Zúženie rozsahu BSM.....	23
5.1.3 Zmena správy BSM.....	23
5.2 Modifikácia na základe rozhodnutia súdu.....	24
5.2.1 Zúženie pre vážne dôvody.....	24
5.2.2 Zúženie z dôvodu podnikateľských činností alebo obmedzenia ručenia v obchodnej spoločnosti.....	25
6.Predmanželská zmluva.....	26
7.Zánik BSM.....	29
7.1 Zánik v dôsledku zániku manželstva.....	29
7.1.1 Rozvodom.....	30
7.1.2 Smrťou jedného z manželov.....	30
7.1.3 Prehlásením jedného z manželov za mŕtveho.....	31
7.2 Zánik manželstva.....	31
7.2.1 Prehlásením konkurzu na majetok jedného z manželov.....	32
7.2.2 Prepadnutím majetku niektorého z manželov na základe výroku súdu.....	32

8. Vyporiadanie BSM.....	33
8.1 Dohoda bývalých manželov.....	34
8.2 Súdne rozhodnutie.....	34
8.3 Uplatnenie zákonnej domnienky.....	36
9. Nakladanie s majetkom patriacim do BSM v období medzi jeho zánikom a jeho vypořianím.....	38
10. Porovnanie právnej úpravy SJM, BSM s úpravou majetkového spoločenstva v zahraničí.....	40
11. Záver.....	41
12. Zoznam použitej literatúry.....	42
13. Zoznam použitých právnych predpisov a judikatúry.....	43

1.Úvod

Ako tému svojej bakalárskej práce som si zvolil právny inštitút občianskeho práva - bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Túto tému som si vybral z dôvodu záujmu o odvetvie občianskeho práva ako také, a tiež preto lebo sa ma v posledných rokoch úzko dotýka. Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov zohráva v našom svete veľkú úlohu a predovšetkým zabezpečuje ekonomickú rovnoprávnosť muža a ženy v manželstve. Pojem Společné jmění manželů bolo zavedené v Čechách do právneho rádu ČR zákonom č. 91/1998 Sb. na Slovensku rieši túto problematiku Občiansky zákonník č.40/1964 Zb, ktorým sa mení a doplňuje zákon o rodine.

§ 144 druhej hlavy ,druhej časti Občianskeho zákonníka nám hovorí že“*Veci v bezpodielovom spoluvlastníctve užívajú obaja manželia spoločne ,spoločne uhradzujú aj náklady vynaložené na veci alebo spojené s ich užívaním a udržiavaním.*“

Cieľom tejto práce je podrobný popis problematiky bezpodielového spoluvlastníctva manželov z hľadiska súčasnej právnej úpravy. Ďalej chcem priblížiť a popísať proces samotného vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov a poukázať na nie príliš veľké ale predsa existujúce rozdiely medzi sloveskou a českou judikatúrou v rámci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Moja práca je rozdelená do deviatich kapitol. Postupne prechádzam aspektmi bezpodielového spoluvlastníctva manželov ako je vznik, predmet, správa, zánik a vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov je podstatou a hlavným problémom tejto práce a preto najdôležitejšou časťou je posledná deviatá časť v ktorej sa budem snažiť poukázať na pálčivosť problematiky.

Táto problematika je upravená v ustanoveniach Občianskeho zákonníku, konkrétne § 143 až 151. pričom hlavnými prameňmi použitými v tejto práci sú predovšetkým Občiansky zákonník (č. 40/194 Zb.) a Právni rád ČR (č. 91/1998 Sb.). Keďže v mojej bakalárskej práci chcem poukázať na rozdiel medzi slovenskou a českou judikatúrou, nemenej významným prameňom je aj Přehled judikatury ve věcech majetkových vztahů mezi manžely od Jana Šarmana.

2. Vznik bezpodielového spoluvlastníctva manželov

Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov z ustanovenia § 136 od. 2 z. č. 40/1964 Zz hovorí, že bezpodielové spoluvlastníctvo manželov môže vzniknúť len medzi manželmi.¹ Je teda potrebné aby prišlo k uzatvoreniu manželstva. Touto právnou skutočnosťou vzniká medzi manželmi nie je len spoločenstvo, ktoré je založené na citových a iných väzbách ale tiež spoluvlastníctvo majetkové. V súvislosti s týmto úkonom je nutné podotknúť, že bezpodielové spoluvlastníctvo manželov ako inštitút manželského majetkového práva vzniká i v neplatnom manželstve. Pod pojmom „neplatné manželstvo“ rozumieme to, že uzatvorením manželstva bol porušený princíp monogamie alebo manželský zväzok medzi blízkymi osobami napr. súrodenci, potomkovia alebo keď manželstvo uzavrie nezletilá osoba (nie ak bolo toto uzatvorenie manželstva povolené súdom z dôležitých dôvodov osobe staršej ako 16 rokov.) Taktiež osoba zbavená spôsobilosti k právnym úkonom, manželstvo je neplatné i v prípade keď uzatvorenie bolo účinné v dôsledku bez právnej vyhrážky alebo omylu týkajúceho sa totožnosti buď novomanžela alebo novomanželky. I takéto manželstvo má všetky právne následky ako manželstvo uzatvorené právoplatne. A to do vtedy pokiaľ ho súd na návrh jedného z manželov alebo bez návrhu za neplatné neprehlási.

Majetkové spoločenstvo muža a ženy je chápané ako manželstvo je to spoločenstvo trvalé, pre ktoré sa dobrovoľne rozhodli aj keď im z toho plynie mnoho práv a povinností. Manželstvo je určitým právnym vzťahom a môže vzniknúť len zákonom predpísaným spôsobom pred príslušným orgánom poverených viesť matriku alebo pred orgánom registrovanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. Manželstvo vzniká slobodne a na základe vôle snúbencov a hlavne za účasti oddávajúceho.² Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov nevzniká hneď po uzatvorení manželstva. Vzniká až vtedy, ak manželia, prípadne jeden z nich nadobudol majetok už v manželstve, ktorý nie je zákonom z bezpodielového spoluvlastníctva manželov vylúčený. Naša vnútroštátna právna úprava vzťahov medzi ženou a mužom je obsiahnutá v Listine základných práv a slobôd v nej je zakotvený aj princíp rovnosti, dôstojnosti a právach ; vyššie spomenutý princíp je konkrétne obsiahnutý v ustanovení § 18. zák. č. 94/1963 zb. a v občianskom zákonníku, ktorý sleduje problematiku bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

---

^{1.} Zákon č.40/1964 Sb., Občiansky zákonník, ve znění pozdějších předpisů, § 136 od.2.

^{2.} Hrušáková, M., Králičková, Z. České rodinné právo. Brno: Masarykova univerzita, 1998, s. 46.

„Nelze prostě uzavřít manželství, s nimž by nebyl spojen vznik společného jmění manželů, byť i v pozmeněném rozsahu nebo s odložením vzniku až ke dni zániku manželství. Jestliže však jednou došlo takto ke vzniku společného jmění manželů ihned se vznikem manželství, může dojít k tomu, že manželství sice bude trvat nadále, avšak bez vznikání dalšího společného jmění (např. Na základě rozhodnutí soudu podle ustanovení § 148 odst. 1 a 2 OZ).“³

§ 144 zák. č. 40/1964 Zb. nám vraví, že veci v bezpodielovom vlastníctve užívajú manžel tak ako i manželka spoločne; spoločne uhrádzajú aj náklady vynaložené na veci v bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo spojené s ich užívaním a udržiavaním.⁴

„V bezpodielovom spoluvlastníctve manželov je všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z manželov za trvanie manželstva, s výnimkou vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov, a vecí vydaných v rámci predpisov o reštitúcii majetku jednému z manželov, ktorý mal vydanú vec vo vlastníctve pred uzavretím manželstva alebo ktorému bola vec vydaná ako právnomu nástupcovi pôvodného vlastníka. § 143. zák. č. 40/1964 Zb.“⁵

Insolventný zákon č. 182/2006 Sb, kde sa v ustanovení § 276 ods. 1 stanovuje, že vyhlásením konkurzu na jedného z manželov zaniká bezpodielové spoluvlastníctvo dlžníka aj jeho manžela. A to po celú dobu trvania účinkov vyhlásenia konkurzu, čiže nemôže dôjsť ku vzniku nového spoluvlastníctva manželov. Ak dlžník uzavrie nové manželstvo, tak sa vznik nového bezpodielového spoluvlastníctva manželov odkladá až ku dňu zániku týchto účinkov. Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov nevzniká ani vtedy ak úpadca svoje prvé manželstvo uzatvára v priebehu konkurzu.⁶ Ako vyplýva z právnej úpravy insolventného zákona týkajúceho sa bezpodielového spoluvlastníctva manželov je jasné, že sa musím prikloniť k názoru, že uzatvorením manželstva vždy nevzniká bezpodielové spoluvlastníctvo manželov. Či už modifikovanom alebo plnom rozsahu.

---

³. Bičovský, J., Holub, M., Pokorný, M. Společné jmění manželů; u. Praha: ASPI, a.s., 2007, s.53.

⁴. Zákon č. 40/1964 Zb., občianský zákonník § 144.

⁵. Zákon č. 40/1964 Zb., Občianský zákonník § 143.

⁶. Dvořák, J., Spáčil, J. Společné jmění manželů, 2. rozšířené vydání. Praha: ASPI, a.s., 200, s.53.

3. Predmet bezpodielového spoluvlastníctva manželov

3.1 Vymedzenie predmetu bezpodielového spoluvlastníctva manželov

Predmetom je hmotný aj nehmotný majetok, ktorý bol nadobudnutý počas manželstva s výnimkou vecí, ktoré vymedzuje zákon.

„Pojmem jmění se obecně označuje souhrn penězi ocenitelných majetkových hodnot patřících určité osobě (aktiv), a to po odečtení penězi ocenitelných majetkových hodnot, které tato osoba dluží jinému (pasiva).“⁷

Občiansky zákonník vo svojich dvoch ustanoveniach § 134 presne stanovuje čo by malo resp. čo tvorí bezpodielového spoluvlastníctva manželov:

- a. majetok nadobudnutý jedným s manželov alebo oboma spoločne za trvania manželstva (Výnimka: Majetok získaný dedičstvom alebo darom, majetok nadobudnutý jedným s manželov za majetok pripadajúci do výlučného vlastníctva jedného z manželov, veci, ktoré slúžia k osobnej potrebe jednému z manželov, vecí, ktoré pripadli do majetku jedného z manželov v rámci reštitúcie, ktorý mal vydanú vec vo vlastníctve už pred uzatvorením manželstva alebo ju získal z titulu právneho nástupcu pôvodného vlastníka,
- b. sú to záväzky, ktoré jednému z manželov, prípadne obom spoločne vznikli za trvania manželstva. (Výnimka: Záväzky, ktoré sa týkajú majetku náležiacemu výhradne jednému z nich, záväzky, ktoré presahujú mieru primeranú majetkovým pomerom manželov, ktoré prevzal jeden bez súhlasu druhého)
V tomto ustanovení, ktorým cieľom je upraviť veľmi zložité majetkové vzťahy, ktoré vznikli a vznikajú medzi manželmi a tretími osobami,

V Českej republike majú zriadený inštitút spoločného jmění manželů, ktorého predmetom môže byť všetko čo už bolo predmetom bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Z tohto dôvodu veríme tomu, že účinnosť novej právnej úpravy manželských majetkových vzťahov a množstva rozhodnutí súdov, ktoré sa vyjadrujú k vymedzeniu predmetu bezpodielového spoluvlastníctva manželov zabezpečí väčšiu publikáciu judikátov.⁸

---

7. Knappová M. a kol. Občianske právo hmotné. Svazek 1. Praha: ASPI a.s., 2002, s. 328.

8. Dvořák, J., Spačil, J. Předmět SJM a způsoby jeho nabývání. Právní fórum č. 3/12, 2006, s. 413 an.

3.2 Zdroje bezpodielového spoluvlastníctva manželov

Ako som už vyššie uviedol k tomu aby vzniklo medzi dvoma manželmi nejaké majetkové spoločenstvo uzatvorenie manželstva nepostačuje. Je viac menej potrebné, aby nastúpila ďalšia skutočnosť, a to nadobúdanie majetku počas manželstva okrem určitých výnimiek uvedených v občianskom zákonníku.

Dôvody nadobudnutia do bezpodielového spoluvlastníctva musia byť založené na právnom podklade a všeobecne platí, že zakúpením či nadobudnutím majetku jedným alebo druhým z manželov vchádza do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. A preto v tomto prípade platí, že ak nadobúdajú manželka majetok spoločne do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, musia obaja spĺňať predpoklady pre platné nadobudnutie tohto majetku, ako aj zvláštne predpoklady ak ich vyžaduje zvláštny právny predpis. Napríklad sú a musia byť obaja manželka členmi družstva a nájomcami, keď má dôjsť k platne nadobudnutému vlastníctvu bytu na základe zmluvy o prevode družstevného bytu. V prípade, že vyhovuje týmto požiadavkám iba jeden s manželov je takáto zmluva ako celok neplatná.⁹ Jesliže kúpna cena pořízované věci byla zcela zaplácena z výlučných prstredků jednoho s manželů, avšak kupující byli oba manželé a oba při uzatvorení kúpny smlouvy projevíli vůly nabýt kupovanou věc do bsm, pak se tato věc stala predmetem jejich bezpodielového spoluvlastníctva manželov.¹⁰

V prípade darovania veci alebo majetku pl'aci iný právny režim.

*„Bezúplatně nabytý majetek do majetkového společenství manželů zásadne nespádá.“*¹¹

Pre tento dôvod, ani prípadná vôľa darcu i obdarovaných manželov síce smerujúcich k tomu, aby darované alebo zdedené veci prešli do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, to právna úprava nepripúšťa. Takto nadobudnuté veci sa stávajú predmetom spoluvlastníctva i keď je tento fakt podrobený ťažkej kritike. V zahraničných riešeniach právnej úpravy je to vo väčšine opačne a preto by bolo veľmi vhodné aby európsky legislatívny princíp týkajúci sa právneho režimu darovaného majetku prenikol do úpravy majetkových vzťahov medzi manželmi v českom občianskom zákonníku.¹²

---

⁹ Dvořák, J., Spáčil, J., Předmět společného jmění manželů a způsoby jeho nabytí. Právní fórum, č. 3/12, 2006, s. 413 a n.

¹⁰ Rozsudek NS ČR 49/2001

¹¹ Dvořák, J., Majetkové společenství manželů. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 80

¹² Dvořák, J., Spáčil, J., Společné jmění manželů, 2. Praha ASPI a.s., 2007, s. 61

Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov rastie, respektíve sa naplňa predovšetkým zo závislej činnosti alebo podnikateľských aktivít manžela, prípadne ich oboch a neposlednej miere z výnosov alebo majetku nadobudnutého prostredníctvom týchto zdrojov. Taktiež sú to prírastky a výnosy samotného majetku oboch manželov (okrem záväzkov, ktoré sa týkajú výlučného majetku jedného s manželov tie do bezpodielového spoluvlastníctva nespádajú).¹³ „*Pokud jeden s manželú zdedí dům či byt, nestane sa táto nemovitost súčasťou bsm . Půjde o výlučný majetek manžela, který který tuto nemovitost zdedil. Bude-li však manžel, jako výlučný vlastník, tuto nemovitost pronajímat k bydlení, pak zisk, který z toho utrží(tj .nájem snížený o náklady na nemovitost), se stane součástí společného jmení manželú.*“¹⁴ V skutku môžem urobiť záver, že bezpodielové spoluvlastníctvo manželov má prospech s akéhokoľvek rozmnožovania majetku, ktoré vzniklo vďaka aktivite manželov, príp. iným právne aprobovaným spôsobom.¹⁵

3.3 Majetok bezpodielového spoluvlastníctva a spôsoby jeho nadobúdania

Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov je tvorené na strane aktív majetkom, ktorý Občiansky zákonník upresňuje v ustanovení § 143 ods. 1 písmeno a) Určitým negatívom tejto právnej úpravy sú fakty , že zákon sa nezaoberá vymedzením samotného pojmu „majetok“

Pod pojmom „majetok“ máme na mysli majetok pre účely bezpodielového spoluvlastníctva manželov sú veci movité alebo namovité pohľadávky alebo iné práva (napr. priemyselné) cenné papiere, pohľadávky z vkladových a iných účtov, peniaze a peniazmi ocenené hodnoty. Ako som už vyššie spomínal aby sme mohli majetok zaradiť do majetku, ktorý patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, musí prísť k jeho nadobudnutiu jedným alebo oboma manželmi do spoločného užívania. Napríklad, bola by porušená rovnoprávnosť manželov, keby automobil, ktorý je vedený v evidencii na jedného s manželov nemôže používať druhý manžel, pretože jeho oprávnenie je obmedzené rovnakým právom druhého manžela. Pri nadobúdaní vecí resp. majetku do bezpodielového spoluvlastníctva manželov je rozhodujúci okamih uzavretia manželstva a okamih nadobudnutia/vytvorenia veci resp. prevzatia príjmu.¹⁶

---

¹³ Dvořák, J Spáčil, J Společné jmení manželú, 2 Praha, ASPI, a.s., 2007 s.62

¹⁴ <http://obcianskyzakonnik.justice.cz>

¹⁵ Dvořák, J Spáčil, J Společné jmení manželú, 2 Praha, ASPI, a.s., 2007 a 62

¹⁶ OP Petržalka Bratislavská občianska poradňa, Bratislava, OP Petržalka ,2011

4. Výlučný majetok manželov

Majetok, ktorý nie je predmetom bezpodielového vlastníctva manželov, ani podielového vlastníctva medzi manželmi, zostáva výlučným majetkom každého manžela a druhý manžel nemá k tomuto majetku žiadne vlastnícke práva; nemôže ho teda vlastniť ani užívať, spravovať ani ním disponovať bez súhlasu vlastníka¹⁷. Do bezpodielového spoluvlastníctva manželov nepatria ani veci, ktoré nemôže jeden z manželov nadobudnúť, a teda nemôžu byť predmetom vlastníckeho práva, sú to veci nadobudnuté pred uzavretím manželstva a taktiež veci nadobudnuté v čase, kedy bezpodielové spoluvlastníctvo manželov neexistuje. V Občianskom zákonníku § 143 sa stanovuje, čo presne do bezpodielového spoluvlastníctva manželov nepatrí. Sú to hlavne veci získané dedičstvom, darom, veci slúžiace osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jednému z manželov a vecí vydaných v rámci predpisov a reštitúcií majetku jednému z manželov, ktorý mal vydanú vec vo svojom vlastníctve pred uzatvorením manželstva alebo ktorému bola vec vydaná ako právnenému nástupcovi pôvodného vlastníka¹⁸. Treba brať na vedomie, že pri aplikačnej interpretácii je potrebné vedieť, že ide o výnimky z pravidla uvedeného v ustanovení § 144 OZ, ktorý ustanovuje vyvrátiteľnú právnu domnienku, že majetok a záväzky vzniknuté za trvania manželstva tvoria spoločné jmění manželů¹⁹.

4.1 Majetok nadobudnutý manželmi pred uzatvorením manželstva

OZ v ustanovení § 143 ods. 1 pism. a) z predmetu vylučuje majetok spoločného jmění manželů, a to s ohľadom na dobu nadobudnutia. Preto v spoločnom jmění sa nenachádza majetok, ktorý manžel nadobudol pred uzatvorením manželstva. Aby nehnuteľná vec (movitá) pripadla do výlučného vlastníctva manžela musí dôjsť nielen k zmluvnému vzťahu, ktorou sa vec nadobúda ale hlavne k prevzatiu veci a to ešte pred uzatvorením manželstva (§ 133 ods. 1 OZ). V prípade že jeden z manželov splní predpoklady nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním v priebehu manželstva platí to, že nadobudnutá vec sa nestáva jeho výlučným majetkom ale predmetom bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

---

¹⁷ Knappová, M. a kol. Občianské právo hmotné, Svazek I. Třetí aktualizované a doplněné vydání. Praha: ASPI a. s., 2002, s. 332.

¹⁸ Občiansky zákonník (40/1964 Zb.) & 143

¹⁹ Holub, M., Bičovský, J., Pokorný, M. Společné jmění manželů, Praha: Linde, a. s., 2009, s. 68.

4.2 Majetok vydaný na základe predpisov o reštitúcií majetku jednému z manželov

V zákone č. 509/1991 Sb., ktorý reflektoval na nastané spoločenské zmeny, rozšíril výpočet samostatného majetku manželov i o veci ktoré boli vydané na základe predpisov o reštitúcii majetku jedného z manželov, ktorý vydanú vec vlastnil už pred uzatvorením manželstva alebo mu bola vec vydaná ako právnomu nástupcovi pôvodného vlastníka. Predovšetkým sa jednalo o úpravu prevedenú zákonom o zmiernení majetkových krívd, zákonom o mimosúdnych rehabilitáciách a zákonom o úprave vlastníckych vzťahov k poľnohospodárskemu majetku a pôde. Zaoberal sa otázkou i výplaty finančného odškodnenia z Česko-nemeckého fondu občanom, ktorí boli nasadení na nútené práce počas 2. sv. vojny. Vyplatené čiastky predstavujú osobný nárok manžela a z toho dôvodu je vylúčené aby sa stali predmetom bezpodielového spoluvlastnícka manželov.

4.3 Veci slúžiace podľa svojej povahy k osobnej potrebe jednému z manželov

Aj v prípade, že ide o veci, ktoré boli nadobudnuté úplatne počas manželstva a mali by tvoriť predmet bezpodielového spoluvlastníctva manželov, zákon ich z tohto rozsahu výslovne vyníma a to pre ich osobitú povahu. Zahraničné právne úpravy zahŕňajú do tejto kategórie predovšetkým hmotný majetok. A tu by sme chceli poukázať na jeden z rozdielov českej a slovenskej právnej úpravy. Keď slovenská právna úprava radí do tejto kategórie majetok ako napríklad osobné prádlo, odevy, šaty, topánky, autá atď. Česká súdna prax dovoľila že sa musí jednať o veci, ktoré sú schopné slúžiť osobnej potrebe jedného z manželov a že k tomuto účelu skutočne slúžia. Je potrebné poznamenať, že za predpokladu že veci, ktoré sú zdrojom spoločného jmění, nemožno vylúčiť že ich hodnotu bude potrebné vrátiť do spoločného jmění, z ktorého boli získané. Tak napríklad – ak sa jedná o vec obvyklej osobnej potreby (hodnotné šaty), mal by manžel ktorý tieto hodnoty počas manželstva získal nahradiť to, čo bolo zo spoločného majetku na tento majetok vynaložené (rozhodnutie R42/72).²⁰

---

²⁰ Dvořák, J., Spáčil, J. Společné jmění manželů, 2. rozšířené vydání. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 102.

4.4 Majetok nadobúdaný za trvania manželstva dedením alebo na základe darovacej zmluvy

Hlavným právnym dôvodom prečo sa majetok nadobudnutý počas trvania manželstva nestáva predmetom bezpodielového spoluvlastníctva manželov je darovacia zmluva alebo niektorý z dedičských titulov. Dôvodom je, že o takúto nadobudnutú hodnotu, sa druhý z manželov nijak nezaslúžil ani nepričinil, neplatí princíp ekonomickej solidarity.²¹ Je úplne irelevantné či bol zdedený majetok nadobudnutý, či získaný zo závete alebo zo zákona. Zhotoviteľ závete jej nemôže platne stanoviť, že predmetná pozostalosť, či jej časť má byť predmetom spoločného jmění manželů.²²

4.5 Majetok nadobudnutý jedným z manželov za majetok náležajúci do výlučného vlastníctva tohto manžela

„Slovy „nabytý majetok“ se rozumí všechny modalities nabytí vlastnického práva včetně jeho směny. Hodnota nově nabyté věci není při směně ve vztahu k hodnotě věci původní rozhodující. Výlučné vlastníctví jednoho manžela ústava zachováno i v případě, že neobdrží rovnocennou náhradu za svou věc, či naopak obdrží věc, jejíž hodnota výrazně přesahuje hodnotu původního majetku. Věci získané výměnou za věc nebo z výtěžku prodeje věci, která byla ve výlučném vlastníctví jednoho z manžela, jsou nadále výlučně toho manžela.“²³

I keď úprava občianskeho zákonníka v ustanovení (§ 143 ods. 1 pism. A) stanovuje, že do spoločného jmění manželů nepatří ani majetok, ktorý bol nadobudnutý jedným z manželov do výlučného vlastníctva tohto manžela, tak v skutočnosti tomu tak nie je. Vec je nepochybná pokiaľ k plneniu dôjde v tom istom čase na určitom mieste z ruky do ruky. Až v tomto prípade nadobudnutá vec nepatří do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Problémom je, čo ak vlastnícke práva prejdú na jedného z kupujúcich manželov, ktorý jeho kúpnu cenu zo svojich výlučných prostriedkov zaplatí až neskôr? Tu vzniká právny problém a otázka, či tento majetok patrí alebo nepatří do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V doslovnom výklade tohto zákona by mohla byť táto vec predmetom výlučného majetku jedného z kupujúcich manželov len za predpokladu ak bola

---

²¹ Dvořák, J. Majetkové spoločenství manželů. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 127.

²² Holub, M., Bišovský, J., Pokorný, M. Společné jmění manželů. Praha: Linde, a. s., 2009, s. 70

²³ Dvořák, J. Spáčil, J. Společné jmění manželů, 2. rozšířené vydání. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 104.

nadobudnutá za majetok, ktorý spadal do jeho výlučného vlastníctva len z ruky do ruky. Ak však kupujúci nezaplatí kúpnu cenu súčasne so vznikom vlastníckeho práva k tejto veci nemožno povedať ani predpokladať, že vec bola nadobudnutá z majetku patriaceho do výlučného vlastníctva. Jedná sa len o záväzok zaplatiť kúpnu cenu ale nie je jednoznačne isté z akých prostriedkov sa tak stane. To či sa stala vec predmetom spoločného jmění alebo nie musí byť dané v okamihu jej nadobudnutia. V tomto prípade neplatí, že vec bola nadobudnutá z výlučného majetku jedného s manželov a tak nemožno použiť zákonnú výlučku a vec je teda nadobudnutá resp. spadá do spoločného jmění manželů. Ak sú neskôr použité prostriedky z výlučného vlastníctva jedného s manželov aj tak to nemá vplyv na právny režim a majetok zostáva stále v spoločnom jmění manželů. Jeden s manželov, ktorý použil svoje výlučné prostriedky na zakúpenie tejto veci si môže nárokovať ich náhradu pri vyporiadaní zaniklého spoločného jmění. Ak sa jedná o nehnuteľný majetok a v zmluve o prevode nehnuteľnosti je uvedené, že ho kupujúci nadobúda do výlučného jmění alebo to jeden z manželov ktorý movitú vec kupuje výslovne uvedie, táto vec sa stáva predmetom jeho výlučného vlastníctva. I keď cena, ktorá z jeho výlučných prostriedkov bude uhradená až dodatočne po nadobudnutí jeho vlastníckeho práva. Za predpokladu že túto vôľu nevyjadrí alebo nemôže predpokladať to, z akých prostriedkov vec kúpi bude táto vec spadať do spoločného jmění manželů. Je však zrejmé, že tento záver vo výrokovej časti nemôže byť definitívny a stáva sa predmetom mnohých diskusií.²⁴

4.6 Práva osobné i majetkové neoddeliteľne spojené s osobou jedného z manželov

Zákon výslovne nerieši osud práv, ktoré sú súčasťou pojmu majetok. Ale zjavne sa zhoduje v tom, že predmetom majetkového spoločenstva nie sú osobné práva, a teda nepatria do spoločného jmění manželů (bolestné, sťaženie spoločenského uplatnenia), čo ustanovuje § 579 ods. 2 OZ. Treba spomenúť aj úpravu autorského zákona č. 12/2000 Sb., v ňom sa rozlišujú majetkové práva na osobné a majetkové. Osobné práva zahŕňajú právo na autorstvo, právo rozhodnúť vo veci či vôbec a akým spôsobom môže byť autorstvo uvedené ak sa dielo zverejní, ďalej je to právo na nedotknuteľnosť diela a na prístup k dielu. K týmto majetkovým právam zákon radí i právo autora, dielo udeliť inej osobe zmluvou oprávňujúcou k výkonu práva.

---

²⁴ Spáčil, J. Tři aktuální sporné otázky společného jmění manželů. Soudní rozhledy, č. 14/3, 2008, s. 85 an.

Súdna prax nám hovorí, že autorské odmeny patria do spoločného jmění manželů len v tom prípade, že boli vyplatené za trvania manželstva a existencie spoločného jmění, alebo boli pre autora ochrannou organizáciou v rámci jej pôsobnosti prijaté a to aj v prípade, že neboli autorovi za jeho života vyplatené.²⁵

---

²⁵ Dvořák, J., Spáčil, J. Společné jmění manželů, 2. rozšířené vydání. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 105 an.

5. Modifikácia bezpodielového spoluvlastníctva manželov

Občiansky zákonník umožňuje aby si manželia upravili rozsah bezpodielového spoluvlastníctva manželov tým, že ho zúžia alebo ho rozšíria. Tieto dohody majú rôznorodý obsah, sú limitované iba všeobecnými obmedzeniami OZ. V prípade zúženia rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov platí, že na základe dohody budú veci vyňaté, ktoré by inak do tohto spoluvlastníctva patrili. Toto zúženie má určitý limit a to taký, že k zúženiu môže dôjsť len do takej miery, ktorá by neohrozila samotný zánik bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V našej praxi sú najčastejšie uzavreté dohody manželov, že do bezpodielového spoluvlastníctva manželov nebudú patriť príjmy z podnikateľskej činnosti a iných zárobkových činností jedného z manželov. A v prípade rozšírenia bezpodielového spoluvlastníctva manželov je to hlavne majetok z darov a dedenia, ktorý by inak nepatrilo do bezpodielového spoluvlastníctva manželov ale patril by výlučného vlastníctva jedného z manželov. V tejto kapitole je nutné spomenúť, že OZ v pôvodnom znení z roku 1964 nepripúšťal žiadnu modifikáciu bezpodielového spoluvlastníctva manželov. K tejto zmene došlo až novelou zákona č. 509/1991 S., ktorá v ustanovení § 134a OZ pripúšťa možnosť manželov dohodnúť sa na rozšírení alebo zúžení majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

- (1) *„Manželia môžu dohodou rozšíriť alebo zúžiť zákonom určený rozsah bezpodielového spoluvlastníctva. Obdobne sa môžu dohodnúť aj o správe spoločného majetku.*
- (2) *Manželia sa môžu dohodnúť, že vyhradia vznik bezpodielového spoluvlastníctva ku dňu zániku manželstva.*
- (3) *Dohoda podľa odsekov 1 a 2 vyžaduje formu notárskej zápisnice. Manželia sa môžu voči inej osobe na túto dohodu odvolať len vtedy, ak jej je táto dohoda známa.“²⁶*

Občiansky zákonník modifikuje právnu úpravu spoločného jmění manželů v troch skupinách. A to: modifikácia rozsahu, modifikácia doby vzniku a zákonnej úpravy správy spoločného jmění manželů. Pripúšťa sa i dohoda manželov ktorej predmetom ku dňu zániku bol vyhradený vznik bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

---

²⁶ Občiansky zákonník, č. 40/1964 Zb., § 143a.

V zákone sa nehovorí o tom, resp. zákon nezakazuje aby k uzatváraniu zmlúv dochádzalo i opakovane. Teda možno predpokladať, že jedenkrát si bezpodielové spoluvlastníctvo manželov zúžime a druhýkrát si ho rozšírime a naopak.²⁷

5.1 Modifikácie na základe zmluvy

5.1.1 Rozšírenie rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov

Ak sa budeme baviť o rozšírení bezpodielového spoluvlastníctva manželov, musíme vymedziť čo pod týmto pojmom „rozšírenie“ rozumieme. Modifikácia rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov a jeho rozšírenie má za následok, že sa stáva jeho súčasťou majetok a záväzky, ktoré sú inak z bezpodielového spoluvlastníctva manželov podľa § 143 ods. 1 OZ vylúčené.

Možnosť manželov zmeniť nie len rozsah majetku ale i záväzkov nadobudnutých a vzniknutých v budúcnosti, ktoré budú alebo sú súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Právny účinok nastáva *ex nunc* až po nadobudnutí právoplatnosti zmluvy, ktorá modifikuje rozsah bezpodielového spoluvlastníctva manželov ktorou môže byť aj jednotlivé hodnoty či záväzky.²⁸ Ako príklad môžeme uviesť, že manželvia sa zmluvne dohodnú na tom, že veci darované jednému z manželov budú patriť do ich bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ktoré zákon o bezpodielovom spoluvlastníctve manželov z neho vylučuje. Taktiež v prípade keď sa manželvia dojednávajú že všetko čo nadobudnú počas trvania manželstva jeden alebo druhý, sa stane tiež súčasťou spoluvlastníctva. OZ v § 143 a ods. 1 ustanovuje, že ak predmetom zmluvy bude nehnuteľnosť, ktorá spadá resp. je v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov alebo je vo výlučnom majetku jedného z nich, tak táto zmluva nadobúda účinnosť až po vklade do katastra nehnuteľností. Neberie sa ohľad na to, čoho ďalšieho sa týka. Tú platí obecná zásada, že katastrálny úrad vkladá právo len na základe zmluva, ktorá nadobudla účinok.²⁹

---

²⁷ Eliáš, K. a kol. Občiansky zákonník. Velký akademický komentář. 1. svazek, § - 487. Praha: Linde, a. s., 2008, s. 653.

²⁸ Dvořák, J., Spáčil, J. Společné jmění manželů, 2. rozšířené vydání. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 163 an.

²⁹ Eliáš, K. a kol. Občiansky zákonník. Velký akademický komentář. 1 svazek, § 1 – 487. Praha: Linde, a. s., 2008, s. 652.

5.1.2 Zúženie rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov

Zúženie rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov má za následok, že záväzky i majetok, ktoré by inak patrili do bezpodielového spoluvlastníctva manželov si zmluvne rozdelia, resp. zostávajú veci vo vlastníctve každého z nich. Skutkový stav je teda taký, že táto zmluva obmedzuje bezpodielové spoluvlastníctvo manželov.

Právna prax zastáva jednotné stanovisko že ak došlo zmluvne k zúženiu rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov musí dôjsť k vyporiadaniu časti, ktorá bola zákonom vymedzeného rozsahu vyňatá, čiže nebola vyporiadaná priamo v zmluve o zúžení. V § 149 OZ platia všeobecné ustanovenia.³⁰

V tejto časti môže nastať aj výnimočný prípad, že v skutočnosti manželia nič nevlastnia ale podľa práva ich BSM existuje. Je daný dôkaz, ktorý ochraňuje existenciu bezpodielového spoluvlastníctva manželov.³¹

5.1.3 Zmena správy bezpodielového spoluvlastníctva manželov

Tomuto bodu sa venuje OZ v § 145, kde sa stanovuje, že správu majetku, ktorý patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov vykonáva každý samostatne. V iných prípadoch je potrebný súhlas oboch manželov pod hrozbou relatívnej neplatnosti. Toto ustanovenie je však sporné, pretože každý z manželov si môže upraviť správu bezpodielového spoluvlastníctva manželov odlišne. Podmienkou je však zmluva o uzatvorení formou notárskeho zápisu.

- (1) „Bežné veci týkajúce sa spoločných vecí môže vybavovať každý z manželov. V ostatných veciach je potrebný súhlas oboch manželov; inak je právny úkon neplatný.
- (2) Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí sú oprávnení a povinní obaja manželia spoločne a nerozdielne.“³²

---

³⁰ Dvořák, J. Majetkové společenství manželů. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 194 an.

³¹ Eliáš, K. a kol. Občanský zákoník. Velký akademický komentář, 1. svazek, § 1 – 487. Praha: Linde, a. s., 2008, s. 652.

³² Občiansky zákonník, č. 40/1964 Zb., § 145a.

V zákone sa neuvádzajú ani neustanovujú žiadne obmedzenia pre takúto zmluvu, ani sa neuvádza ako má takáto zmluva vyzerat'. Teda môže nastať situácia, že všetok majetok, ktorý patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov spravuje len jeden z manželov. Rozdelenie správy majetku môže byť rozličné, ale v našich pomeroch sa vyskytujú hlavne dve správy majetku:

- a) správu vykonávajú obaja manželia spoločne,
- b) správu vykonávajú manželia samostatne.

Podstatou správy vykonávanej oboma manželmi, je aby sa vzájomne doplňovali. Obaja manželia musia robiť všetky úkony spoločne alebo si spoločne vymedzia určitý druh právnych úkonov.

Pri správe vykonávanej samostatne, má každý manžel samostatnú správu ku spoločnému majetku a nepotrebuje na to súhlas druhého manžela. Je však povinný úkony správy druhého manžela rešpektovať.

5.2 Modifikácia na základe rozhodnutia súdu

K modifikácii bezpodielového spoluvlastníctva manželov dochádza i na základe rozhodnutia súdu (OZ § 148). Sú nám známe dva prípady:

1. sú to závažné dôvody na návrh jedného z manželov, ktorý požaduje zúžiť bezpodielové spoluvlastníctvo manželov,
2. zúženie bezpodielového spoluvlastníctva manželov z dôvodov podnikateľskej činnosti jedného z manžela.

Ako sme už vyššie uviedli, tu tiež platí zásada, že takto zúžené BSM môže byť znova rozšírené. Ale iba rozhodnutím súdu na návrh jedného z manželov.

5.2.1 Zúženie pre závažné dôvody

Predpokladom je návrh jedného z manželov ako i existencia dôvodov, a to predovšetkým závažných, keď ďalšie trvanie tohto spoluvlastníctva odporuje dobrým mravom. Príkladom takýchto závažných dôvodov je napr. mrhanie a nehospodárne nakladanie na úkor neplnoletých detí. Ďalej fakt, že jeden z manželov sa nepričiňuje žiadnou mierou o nadobudnutie alebo udržanie nadobudnutého majetku. Ďalšou príčinou môže byť to, že manželia spolu dlhšiu dobu nežijú. Súd môže zúžiť už predtým zmluvou zúžené BSM za podmienky, že v zmluve nebolo zúžené spoluvlastníctvo o veci tvoriace

obvykle vybavenie spoločnej domácnosti.³³ Keď súd vyhovie zúženiu BSM, je potrebné previesť vyporiadanie a to v časti majetku, ktorá bola v pôvodnom rozsahu BSM vyňatá.³⁴

5. 2. 2 Zúženie z dôvodu podnikateľských činností alebo obmedzenia ručenia v obchodnej spoločnosti

Podnikateľské riziko je neoddeliteľnou súčasťou podnikania, preto má aj podnikanie negatívny dopad vo vzťahu k BSM. Môže teda negatívne postihnúť aj druhého manžela, ktorý nie je podnikateľ, keďže podľa § 147 ods. 1 OZ pohľadávka veriteľa len jedného z manželov, ktorá vzniká počas trvania manželstva, môže byť pri verdikte uspokojená aj z majetku patriaceho do BSM. Verdikt na majetok patriaci do BSM je možný len na základe právoplatného rozhodnutia vysloveného len proti jednému z manželov. Nevyžaduje sa osobitné rozhodnutie proti druhému manželovi, pretože by sa ním určovalo to, čo je vyplývajúce z ustanovenia ô § 147 OZ.

Podľa ustanovenia § 148a ods. 2 OZ súd na návrh zruší BSM v prípade, že jeden z manželov získal oprávnenie na vykonávanie podnikateľskej činnosti. Návrh môže podať len ten z manželov, ktorý toto oprávnenie na výkon podnikateľskej činnosti nezískal. Avšak, pokiaľ toto oprávnenie majú obaja z manželov, môže podať návrh ktorýkoľvek z nich.

---

³³ Eliáš, K. a kol. Občanský zákoník. Velký akademický komentář, 1. svazek, § 1 – 487. Praha: Linde, a. s., 2008, s. 669.

³⁴ Dvořák, J. Majetkové společenství manželů. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 200

6. Predmanželská zmluva

Možnosť uzatvoriť predmanželskú zmluvu existuje už od roku 1998, na základe prijatého zákona č. 91/1998 Sb. (priniesol výraznú novelizáciu zákona o rodine i občianskeho zákonníku v podobe prepracovanej úpravy majetkových vzťahov medzi manželmi – inštitút spoločného jmění manželů). Došlo k zaradeniu ustanovenia § 143a ods. 3 do Občianskeho zákonníku, ktorého podstatou je, že i muž a žena, ktorí chcú uzatvoriť manželstvo (tzn. snúbenci) majú možnosť zmluvou uzatvorenou formou notárskeho zápisu upraviť svoje budúce majetkové vzťahy obdobným spôsobom ako môžu manželia modifikovať spoločné jmění manželů, tzn. ustanovenie obsahuje odkaz na predošlé odstavce ustanovenia § 143a OZ, pojednávajúce o možnosti modifikácie zákonného režimu majetkového spoločenstva manželov.³⁵

Budúci manželia, ktorí sa teda budú chcieť vylúčiť zo zákonného režimu majetkového spoločenstva manželov, majú možnosť uzavrieť tzv. svadobnú zmluvu (uvedené však neplatí pre Slovensko, kde pretrváva naďalej možnosť uzatvorenia modifikačnej zmluvy až po vzniku manželstva, čo považujem za značný nedostatok slovenskej právnej úpravy). K uzatvoreniu manželstva, hoci uzatvorenie manželstva a uzatvorenie predmanželskej zmluvy sú dve rozdielne a samostatné právne skutočnosti.³⁶

Predmanželskú zmluvu môžu snúbenci uzatvoriť kedykoľvek pred uzatvorením manželstva, jej účinky však nastávajú až vtedy, ak k uzatvoreniu manželstva skutočne dôjde. Predmanželskou zmluvou sa tak upravujú spoločné majetkové pomery manželov po svadbe. Výhodou nepochybne je, že tieto majetkové pomery sú zmluvnené v čase, keď ešte sú partneri ochotní sa dohodnúť (na rozdiel od veľakrát vyhrotených vzťahov v manželstve alebo pri rozvode). Obsahom takejto predmanželskej zmluvy môže byť čokoľvek, čo nie je v rozpore so zákonom alebo ho neobchádza, nie je ani v rozpore s dobrými mravmi (podľa zásady prelínajúcej sa celým súkromným právom – čo nie je zákonom zakázané, je dovolené). Na tomto mieste je nutné podotknúť, že nemožno zabúdať, že sa jedná o majetkovoprávne vzťahy; teda nie je možné uzatvoriť predmanželskú zmluvu týkajúcu sa napr. o výchovy detí ani upravovať vzájomnú vyživovaciu povinnosť medzi manželmi. V predmanželskej zmluve býva spravidla zjednaný súpis majetku (ako movitého, tak i nemovitého), ktorý obaja snúbenci do manželstva vnášajú, pretože sa tento majetok zo

³⁵ Kodriková, Z. Předmanželské a manželské smlouvy jako součást právního řádu ČR. Právo a rodina, č. 9/3, 2007, s. 6.

³⁶ Dvořák, J. K aktuálním otázkám judikatury. Soudní rozhledy, č. 13/12, 2007, s. 457.

zákona nestáva súčasťou spoločného jmění manželů; rovnako je možné tento majetok v predmanželskej zmluve do predmetného spoločného jmění zahrnúť. Praktické a žiaduce je uzatváranie predmanželskej zmluvy tam, kde do manželstva vstupujú partneri s určitým majetkom a napr. chcú zmluvne ošetriť, že príjmy z tohto majetku nebudú predmetom spoločného jmění alebo pokiaľ jeden z nich očakáva výrazne vyššie príjmy alebo záväzky v budúcnosti (predovšetkým v súvislosti s podnikaním). Čo sa náležitostí predmanželskej zmluvy týka, tými formálnymi sú uvedenie miesta a dátumu uzatvorenia úkonu, meno, priezvisko a sídlo notára, ktorý zmluvu spisuje, meno, priezvisko, bydlisko a rodné čísla účastníkov (snúbencov), príp. ich zástupcov, svedkov, či tlmočníkov, ďalej prehlásenie o spôsobilosti účastníkov k právnym úkonom, spôsobom overenia totožnosti účastníkov, eventuálne ich zástupcov, tlmočníkov, a na koniec podpisy zúčastnených a otisk úradného razítka notára a jeho podpis.³⁷

I keď predmanželská zmluva na jednej strane a uzatvorenie manželstva na strane druhej na seba nadväzujú, je na tomto mieste nutné poznamenať, že prípadná neplatnosť jedného z týchto úkonov nemá právny dopad na právny úkon druhý. V prípade, že je teda predmanželská zmluva neplatná, nemení to nič na existencii uzatvoreného manželstva, a naopak, prehlásením manželstva za neplatné, nezaniká ani účinnosť, a ani platnosť predmanželskej zmluvy. Dôvody neplatnosti sa teda posudzujú pre každý úkon samostatne. V teórii i v praxi je zastávaný názor, že spoločné jmění manželů vzniká i manželstve prehlásenom za neplatné, je možné preto pripustiť, aby majetkové dopady neplatnosti manželstva boli posudzované podľa uzatvorenia predmanželskej zmluvy.³⁸

Snúbenci môžu pred uzatvorením manželstva predmanželskú zmluvu zmeniť, nahradiť, či odvolať. Účinky tejto zmluvy nastanú uzatvorením manželstva, avšak aj potom ich možno meniť, a to podľa ustanovenia § 143a ods. 1 a 2 OZ, pretože na predmanželskú zmluvu je nutné pozeráť v priebehu manželstva rovnako, aby sa jednalo o zmluvu manželov o modifikácii ich spoločného jmění. Otázkou je, ako sa vypoariadať s tým, v akom časovom rozpätí pred vznikom manželstva môže byť predmanželská zmluva uzatvorená. Vec je možné riešiť len výkladom (v prípade, že uzatvorila účastníci dohody alebo niektorý z nich s inou osobou, predmanželská zmluva uzatvorená pred týmto úkonom zaniká – pre nemožnosť plnenia).

³⁷ Kodriková, Z. Předmanželské a manželskou smlouvy jako součást právního řádu ČR. Právo a rodina, č. 9/3, 2007, s. 6 an.

³⁸ Dvořák, J. Spáčil, J. Společného jmění manželů, 2. Rozšířené vydání. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 183 an.

Zložitejšie je riešenie otázky, čo ak účastníci zmluvy uzatvoria manželstvo s dlhším časovým odstupom od uzatvorenia predmanželskej zmluvy.

Vzhľadom k tomu, že podmienkou platnosti predmanželskej zmluvy pod sankciou absolútnej neplatnosti je jej uzatvorenie formou notárskeho zápisu, možno dovodiť, že nie je možné ju zrušiť inak ako opäť formou notárskeho zápisu, a pokiaľ teda nie je zrušená alebo nezanikne iným spôsobom, je naďalej platná (i keď od jej vzniku ubehla dlhšia doba).³⁹

---

³⁹ Dvořák, J., Spáčil, J. Společné jmění manželů, 2. Rozšířené vydání. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 188.

7. Zánik bezpodielového spoluvlastníctva manželov

O zániku spoločného jmění manželů možno hovoriť v dvojakom zmysle. Na jednej strane o zániku spoločného jmění manželů k určitej veci, záväzku alebo majetkovému právu. Ďalej o zániku, ktorý zahrňuje spoločné jmění manželů ako komplex vzťahov – tj. týka sa všetkého majetku a taktiež záväzkov. V prvom prípade dochádza k zániku spoločného jmění k určitej veci obvyklými spôsobmi zániku vlastníckeho práva, napr. predajom, darovaním, vyvlastnením, či spotrebovaním alebo zničením. K zániku spoločného jmění manželů k spoločnej pohľadávke alebo záväzku dochádza tiež tradičnými spôsobmi zániku, tj. splnením, započtením, uplynutím doby, či preklúziou a pod. Zánik spoločného jmění manželů k určitej spoločnej veci, majetkovému právu, či záväzku nemá vplyv na ďalšie trvanie manželského majetkového spoločenstva k iným, ostatným veciam, právam alebo záväzkom. V druhom prípade – z dôvodu, že spoločné jmění manželů je nerozlučne spojené s existenciou manželstva – zaniká najneskôr až samostatným zánikom manželstva.

Právne nevýznamné je to, či dochádza k zániku manželstva rozvodom, smrťou jedného z manželov alebo prehlásením jedného z manželov za mŕtveho. Tie skutočnosti majú rovnaké právne následky. Možný je tiež zánik majetkového spoločenstva manželov počas trvania manželstva. V tomto prípade skutočnosť, ktorá spôsobuje zánik spoločného jmění manželů, je prehlásenie konkurzu na majetok jedného z manželov alebo prepadnutie majetku niektorého z manželov na základe vyrozumienia súdu.

7.1 Zánik v dôsledku zániku manželstva

Spoločné jmění manželů je pevne viazané na trvanie manželstva. V Občianskom zákonníku je stanovené, že spoločné jmění manželů zaniká zánikom manželstva. To môže zaniknúť dvojakým spôsobom, jednak smrťou jedného z manželov alebo rozvodom.⁴⁰

Z uvedených faktov vyplýva, že spoločné jmění manželů zanikne najneskôr zároveň so zánikom manželstva, je právne nevýznamné, či sa jedná o zánik manželstva rozvodom alebo smrťou jedného z manželov. Rovnaké následky ako zánik manželstva má aj prehlásenie manželstva za neplatné. Spoločné jmění manželů tak predstavuje len určité, dočasné usporiadanie právnych vzťahov ku spoločnému majetku manželov, pretože je už dopredu známe, že zanikne až smrťou jedného z nich.⁴¹

---

⁴⁰ Bičovský, J. Bezpodílové spoluvlastnictví manželů. Praha: ORBIS, 1978, s. 149.

⁴¹ Dvořák, J., Spáčil, J. Společné jmění manželů, 2. rozšířené vydání. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 188.

7.1.1 Rozvodom

Súd môže manželstvo na návrh jedného z manželov rozviesť, pokiaľ je manželstvo trvalo a hlboko rozvrátené a nie je možné očakávať obnovenie manželského spolužitia. Z uvedeného teda vyplýva, že v konaní o rozvode je nudné preukázať pred súdom okolnosti, ktoré potvrdzujú, že manželstvo je rozvrátené a z tohto dôvodu nemožno očakávať obnovenie manželského spolužitia; súčasne je nutné preukázať príčiny tohto stavu (porušovanie manželských povinností – žiť spolu, byť si verní, pomáhať si, apod.).⁴²

Rozvod manželstva je jediný spôsob zrušenia manželstva počas života oboch manželov; jeho dôsledkom je zánik všetkých práv a povinností v oblasti osobných vzťahov, ako aj zánik všetkých majetkových vzťahov medzi manželmi.⁴³

Zánik manželstva, a teda aj spoločného jmění manželů, sa považuje za deň právnej moci rozsudku o rozvode.

7.1.2 Smrťou jedného z manželov

Smrť človeka spôsobuje zánik organizmu ako celku. Dochádza k trvale a so životom nezlučiteľnému poškodeniu mozgového tkaniva následkom nedostatku kyslíka alebo mechanicky. Jedná sa o konečný, nezvratný stav; ukončenie komunikácie medzi psychikou a organizmom.⁴⁴

Spoločné jmění manželů zaniká teda smrťou jedného z manželov, prípadne oboch (napr. autohavária). Ak pri takejto situácii zomrel najskôr jeden z manželov a potom došlo k smrti druhého manžela, spoločné jmění manželů zaniklo už smrťou prvého z nich.

Smrť sa preukazuje stanoveným spôsobom, a to úradným zistením smrti – prehliadkou mŕtveho a vydaním úmrtného listu (§ 2 ods. 1 vyhlášky č. 19/1988 Sb.).

---

⁴² Hrušáková, M., Závodská Dvořáková, J. Rozvody, rozchody a zánik partnerství. Praha: ASPI, a. s., 2008, s. 4.

⁴³ Hrušáková, M., Králíčková, Z. České rodinné právo. Brno: Masarykova univerzita, 1998, s. 100 an.

⁴⁴ <http://sk.wikipedia.org/wiki/Smrť>

7.1.3 Prehlásením jedného z manželov za mŕtveho

V prípade, že nemožno smrť preukázať predpísaným spôsobom, teda prehliadkou mŕtveho manžela a vydaním úmrtného listu, súd prehlási jedného z manželov za mŕtveho, ak zistí smrť iným spôsobom (napr. havária lietadla, kde zahynuli všetky osoby a nie je možné ich identifikovať), príp. súd prehlási manžela za mŕtveho i vtedy, ak je nezvestný a so vzhlľadom ku všetkým okolnostiam je možné usúdiť, že už nežije.

V prípade, že bol manžel prehlásený za mŕtveho, manželstvo zaniká dňom nadobudnutia právnej moci súdneho rozhodnutia o prehlásení manžela za mŕtveho (teda nie dňom, ktorý bol v rozhodnutí o prehlásení za mŕtveho stanovený ako deň smrti).⁴⁵

Prehlásenie jedného z manželov za mŕtveho má rovnaké právne následky ako smrť. Ak však bude zistené, že prehlásený manžel za mŕtveho žije, obnovia sa všetky jeho práva s povinnosti. Podmienkou však je, aby druhý z manželov medzitým neuzatvoril nové manželstvo. Manželsvo prehlásenej osoby za mŕtvu sa neobnoví ani vtedy, ak došlo medzitým k zániku nového manželstva. Uvedené platí i pre spoločné jmění manželů, tzn. že pokiaľ sa neobnoví manželstvo tak zaniklo aj spoločné jmění manželů; inak majetkové spoločenstvo manželov ďalej trvá. Ako sa teda vysporiadať s tým, že manžel učinil úkony, ku ktorým je inak potrebný súhlas oboch manželov v dobe, kedy bol druhý z manželov vyhlásený za mŕtveho? Názor, ktorý prevláda je ten, že vzhlľadom k princípu právnej istoty je nutné považovať tieto úkony za platné.

7. 2 Zánik manželstva

Okrem vyššie uvedených prípadov, kedy je zánik spoločného jmění manželů spojený so zánikom manželstva, jestvujú aj prípady zániku spoločného jmění počas trvania manželstva.

Skutočnosti, ktoré spôsobujú zánik spoločného jmění manželů počas trvania manželstva, sú prehlásenie konkurzu na majetok jedného z manželov alebo prepadnutie majetku niektorého z manželov na základe rozhodnutia súdu.

---

⁴⁵ Dvořák, J. Majetkové spoločenství manželů. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 221.

Teda nie je možné, aby došlo k zániku spoločného jmění počas trvania manželstva na základe iných skutočností ako sú tu uvedené, čo je rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy bezpodielového spoluvlastníctva, ktorá pripúšťala, aby sa jeden z manželov obrátil na súd so žiadosťou na zrušenie majetkového spoločenstva manželov a bol so svojim návrhom úspešný.

Pokiaľ počas trvania manželstva zaniklo spoločné jmění, môže byť obnovené len rozhodnutím súdu vydaným na návrh jedného z manželov.

7.2.1 Prehlásením konkurzu na majetok jedného z manželov

O účinkoch prehlásenia konkurzu na spoločné jmění manželů pojednáva ustanovenie § 268 ods. 1 z. č. 182/2006 Sb. Obsahom tohto ustanovenia je, že prehlásením konkurzu zaniká spoločné jmění dlžníka a jeho manžela; pokiaľ bol vznik spoločného jmění dlžníka a jeho manžela vyhradený ku dňu zániku manželstva, má prehlásenie konkurzu rovnaké majetkovoprávne účinky ako zánik manželstva.

K zániku spoločného jmění manželů dochádza v okamihu vyvesenia uznesenia o prehlásení konkurzu na úradnej doske.⁴⁶

7.2.2 Prepadnutím majetku niektorého z manželov na základe výroku súdu

Počas trvania manželstva sa ruší spoločné jmění manželů výrokom trestného súdu o prepadnutí majetku podľa ustanovenia § 52 ods. 2 trestného zákona, ktorý stanovuje, že výrokom o prepadnutí majetku zaniká zákonné spoločenstvo majetkové.

Spoločné jmění v tomto prípade zaniká dňom právnej moci rozsudku o prepadnutí majetku manžela. Týmto okamihom je ten z manželov, ktorý vyslovil výrok zbavený práva nakladať s majetkom v spoločnom jmění manželů; na jeho miesto totiž nastupuje štát. Je potrebné poznamenať, že spoločné jmění manželů zaniká i vtedy, ak súd vysloví trest čiastočného prepadnutia majetku. Uvedené platí aj za účinnosti ustanovení § 143a OZ a § 148 OZ (zúženie a rozšírenie spoločného jmění dohodou či zúženie rozsahu spoločného jmění na základe rozhodnutia súdu)⁴⁷

---

⁴⁶Dvořák, J., Spáčil, J. Společné jmění manželů, 2. rozšířené vydání. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 190.

⁴⁷Holub, M., Bičovský, J., Pokorný, M. Společné jmění manželů. Praha: Linde, a. s., 2009, s. 136.

8. Vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov

Pod pojmom vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov rozumieme rozdelenie všetkého čo bolo nadobudnuté v manželstve ale predovšetkým dochádza k rozdeleniu majetku práv a povinností. Uvedené platí predovšetkým pri zániku manželstva smrťou alebo rozvodom. Občiansky zákonník v § 149 vraví, že:

- (1) „ Ak zanikne bezpodielové spoluvlastníctvo, vykoná sa vyporiadanie podľa zásad uvedených v § 150.
- (2) Ak dôjde k vyporiadaniu dohodou, sú manželia povinní vydať si na požiadanie písomné potvrdenie o tom, ako sa vyporiadali.
- (3) Ak sa vyporiadanie nevykoná dohodou, vykoná ho na návrh niektorého z manželov súd.
- (4) Ak do troch rokov od zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov nedošlo k jeho vyporiadaniu dohodou alebo ak bezpodielové spoluvlastníctvo manželov nebolo na návrh podaný do troch rokov od jeho zániku vyporiadané rozhodnutím súdu, platí pokiaľ ide o hnutelné veci že sa manželia vyporiadali podľa stavu, v akom každý z nich veci z bezpodielového spoluvlastníctva pre potrebu svoju, svojej rodiny a domácnosti výlučne ako vlastník užíva. V ostatných hnutelných veciach a nehnuteľných veciach platí, že sú v podielovom spoluvlastníctve a že podiely oboch vlastníkov sú rovnaké. To isté platí primerane o ostatných majetkových právach, ktoré sú pred manželov spoločné.“⁴⁸

Občiansky zákonník ustanovuje tri spôsoby vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva:

1. dohoda manželov,
2. rozhodnutie súdu (ak nedošlo medzi manželmi k dohode, tak jeden z manželov podáva návrh),
3. zákon a domnienka.

K vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov môže dôjsť len vyššie uvedenými spôsobmi, pričom nie je vylúčená ani ich vzájomná kombinácia, kde sa manželia na určitej časti dohodnú a o ďalšom vyporiadaní rozhodne súd. Ohľadne nevyporiadaného majetku sa uplatní zákonná domnienka.⁴⁹

---

⁴⁸ Občiansky zákonník, č. 40/1964 Zb., § 149.

⁴⁹ Dvořák, J., Spáčil, J. Společné jmění manželů, 2. rozšířené vydání. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 223.

8.1 Dohoda bývalých manželov

Z poznatkov súdnej praxe na Slovensku aj v Čechách vyplýva, že tento spôsobom vyporiadania BSM je veľmi zriedkavý. Túto dohodu o vyporiadanií bezpodielového spoluvlastníctva manželov je možné urobiť až po právoplatnom rozsudku o rozvode. „*Dohoda o vyporiadanií BSM, ktorou jeden z účastníkov dostane podstatne menší podiel, prípadne nedostane nič, nie je platná pred rozpor s § 150 OZ.*“⁵⁰, ktorý nám hovorí, že: Pri vyporiadanií vychádzame z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké ale každý z manželov je oprávnený požadovať aby sa mu uhradilo čo zo svojho majetku vynaložil na spoločný majetok a je povinný uhradiť čo zo spoločného majetku sa vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliada na potreby maloletých detí a na to, ako každý z manželov prispel na spoločný majetok, na jeho nadobudnutie a na jeho udržanie.⁵¹

Vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva dohodou je žiaducí spôsob rozdelenie aktív a pasív, ktoré spadajú do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, pretože umožňujú pružne a objektívne rozdeliť majetok tak, aby rozdelenie vyhovovalo potrebám ako aj predstavám bývalým manželov a musí sa prihliadať na záujmy ich detí a zainteresovaných osôb.

8.2 Súdne rozhodnutie

Ak sa nevyužije možnosť vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov dohodou, o vyporiadanií bude rozhodovať súd na návrh jedného z manželov. Podmienkou na toto vyporiadanie je podanie žaloby. Lehota na podanie tejto žaloby na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov je tri roky. Ak uplynie táto lehota, tak majetok ktorý bol v bezpodielového spoluvlastníctva manželov okamžite prechádza do podielového vlastníctva manželov. Súdna prax je toho názoru, že v konaniach o vyporiadanií bezpodielového spoluvlastníctva manželov je každý z manželov je roli navrhovateľa. Každý z nich je oprávnený označovať majetok, ktorý je predmetom vyporiadania. V prípade že jeden z manželov podá návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov súdom, je s tým spojené žalobné právo druhého manžela. A ani späť za tie žaloby nie je možné bez ich obojstranného súhlasu.

---

⁵⁰ Rozsudek NS ČR, sp. zn. 22 Cdo 726/99.

⁵¹ Občiansky zákonník, č. 40/1964 Zb., § 150.

Súd v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov nemôže s uložením povinnosti jednému z účastníkov zaplatiť druhému z účastníkov vyčíslenú sumu na vyrovnanie podielov, uložiť zároveň aj povinnosť zaplatiť úroky z omeškania z tejto sumy.

Bráni tomu neexistencia omeškania ako základného predpokladu pre vznik nároku na úroky z omeškania v zmysle § 517 ods.1 OZ.⁵² Ako z vyššie uvedeného judikátu vyplýva, súd vyporiadava majetok, ktorý bol označený účastníkmi konania za predmetný, resp. je predmetom vyporiadania. Súd nemusí a ani nemôže zisťovať čo všetko je alebo má byť predmetom bezpodielového spoluvlastníctva manželov ktoré má byť vyporiadané. Predmety v tomto konaní sú hlavne veci, práva, záväzky tvoriace bezpodielové spoluvlastníctvo manželov. V procese o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov sú aj určité výnimky, napr. dar, dedičstvo, reštitúcia. Tieto veci súd nevyporiadava, pretože nie sú predmetom bezpodielového spoluvlastníctva manželov. A tu by som chcel upozorniť na judikáty Českej republiky, ktoré sa mierne odlišujú od judikátou Slovenskej republiky. Pričom súdy Českej republiky už dávnejšie zaviedli do praxe disparitu podielov, ktorá sa opiera o to, ako sa ktorý z manželov zaslúžil o nadobudnutie majetku a jeho udržanie a vnosou, ktoré jeden z manželov vniesol do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, napr. súd v konaní o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ktorého predmetom je nehnuteľnosť, určí disparitu podielov v jednej tretine v prospech navrhovateľa, ktorý prispel veľkou mierou na zakúpenie alebo výstavbu nehnuteľností, preto lebo bol odporca dlhodobo nezamestnaný alebo počas manželstva vôbec nebol v pracovnom pomere, nie z dôvodou jeho nekvalifikácie alebo zlého zdravotného stavu, ale z dôvodu, lebo stratil návyky k práci (ďalej to môžu byť dôvody ako napr. alkoholizmus, závislosť na drogách, nestaranie sa o domácnosť, nadmerné míananie finančných prostriedkov na svoje vlastné potreby zo spoločnej domácnosti, bezdôvodné opustenie domácnosti apod.)

Podľa rozsudku najvyššieho súdu nemôže ani samotná osobnosť oddeleného hospodárenia po dlhšiu dobu viesť k záveru o potrebe stanovení rozdielnych podielov manželov, ak nie sú zistené ďalšie skutočnosti, ktoré sú predpokladmi pre zvýhodnenie odporcu proti navrhovateľovi (uznesenie Najvyššieho súdu sp. zn. 30 Cdo 1342/2002).⁵³

---

⁵² ZSP 3/00 č. 1

⁵³ Šarman, J. Přehled judikatury ve věcech majetkových vztahu mezi manželi: Praha: ASPI, a. s., 2006, s. 217.

Ako vyplýva z ustanovenia § 150, zákon umožňuje a upresňuje prístup súdu rozdeleniu spoločného majetku za predpokladu že podiely oboch manželov sú rovnaké ale prihliada sa najmä na potreby maloletých detí, máme na mysli konkrétne potreby (peniaze). Napr. nemôže sa stať vlastníctvom odporcu majetok detí (hračky, zariadenie detskej izby) ak ich má v osobnej starostlivosti navrhovateľ. Bezpodielového spoluvlastníctva manželov môže byť výnimočne vyporiadané tak, že súd prikáže vec do podielového spoluvlastníctva bývalých manželov (rozsudok Najvyššieho súdu sp. zn. 22 Cdo 629/2000) ale iba v tom prípade, že zo všetkých okolností je zrejmé že bývalí manželia sú schopní sa o výkone spoluvlastníckeho práva dohodnúť.⁵⁴

8.3 Uplatnenie zákonnej domnienky

Zánikom manželstva začína lehota pre vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov v dĺžke troch rokov. Ak sa manželia v tejto lehote, ktorá má trvanie tri roky zmluvne nedohodnú o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov a ani nepodali návrh na jeho vyporiadanie súdom, mal by zákon obsahovať riešenie. Preto v prípade, že v trojročnej lehote od zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov neprišlo k jeho vyporiadaniu ani dohodou ani rozhodnutím súdu zariadila novela OZ v zákone č. 131/1982 Sb. do ustanovenia § 149/4 (v súčasnej úprave § 150 ods. 4) úpravu, je v prípade movitých vecí, nariaďuje aby sa manžela vyporiadali podľa stavu v akom sa veci užívajú, či už pre svoju potrebu alebo pre potrebu rodiny a domácnosti. V ostatných nemovitých veciach ako aj movitých platí že sú v podielovom vlastníctve a ich podiely sú rovnaké. Takýto právny režim samozrejme platí primerane aj na ostatné majetkové práva (napr. pohľadávky a záväzky). Ak sa budeme venovať problematike záväzkov, ktoré patria do bezpodielového spoluvlastníctva manželov na ktoré sa uplatňuje zákonná domnienka zisťujeme, že terajšia právna úprava odstraňuje solidárnosť veriteľstva v prípade dlžníctva a nahrádza ho podielníctvom.

---

⁵⁴ Dvořák, J., Spáčil, J. Společné jmění manželů, 2. rozšířené vydání. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 234 an.

Takýto jav je však nežiaduci. Môžeme si myslieť, že nastúpením zákonnej domnienky podľa § 150 ods. 4 OZ, dôjde ku zmenám záväzkov zo zákona a to tak, že sa dlh rozdelí na dve polovice a navrhovateľ aj odporca bude viazaní na každú polovicu individuálne. To by však došlo k zhoršeniu postavenia veriteľa. Prirodzenejšie je mať dlžníka viazaného solidárne k celému dlhu ako navrhovateľa či odporcu ako podielových dlžníkov, ktorí sú viazaní každý na jednu polovicu. Predovšetkým musíme poukázať na ochranu práv tretích osôb a zásadu *pasta sunt servanda* a hlavne ústavný výklad právnych noriem. Iný právny názor na interpretáciu je ten, kde zákon stanovuje: „Každý má právo vlastniť majetok“⁵⁵ ale nedopadá na tú časť spomínaného majetku, ktorý nemožno vlastniť. Mám za to, že pri pripustení domnienky o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa so záväzkom ako takým nič nestane, čiže bude naďalej platiť, že sa jedná o záväzok, ktorý je naďalej solidárny. Na základe ustanovenia § 80 písm. c) OSŘ, jedna zo strán ktorá ma pochybnosti ohľadne tejto domnienky sa môže domáhať jej určenia súdom, čím sa stáva subjektom vzniknutých práv. Nemôže však žiadať vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov.⁵⁶

---

⁵⁵ Usnesení č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, čl. 11 ods. 1.

⁵⁶ Dvořák, J., Spáčil, J. Společné jmění manželů, 2. rozšířené vydání. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 238 an.

9. Nakladanie s majetkom patriacim do bezpodielového spoluvlastníctva manželov v období medzi jeho zánikom a jeho vyporiadaním

Ak po zániku manželstva rozvodom nedôjde k vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov dohodou manželov, vyporiada ho súd na návrh jedného s manželov. Toto konanie býva časovo, finančne, ale hlavne dôkazne veľmi náročné. Napriek tomu . Ak však nepodá návrh na toto vyporiadanie jeden z manželov v lehote troch rokov, bude uplatnená zákonná domnienka podľa § 150 ods. 4 OZ.

Tu nám nastáva otázka aký právny režim majú záväzky a majetok tvoriaci bezpodielového spoluvlastníctva manželov v období jeho zánikom a vyporiadaním (a to dohodou, súdnym rozhodnutím či na základe zákonnej domnienky).

A preto toto obdobie nie je zákonom upravené, je potrebné obdobne aplikovať zák. ustanovenia upravujúce spravovanie spoločný majetok pred zánikom bezpodielového spoluvlastníctva manželov teda ustanovenie § 145 Občianskeho zákonníku. Ten ustanovuje, že majetok, ktorý tvorí bezpodielové spoluvlastníctvo manželov spravujú a užívajú obaja spoločne; správu majetku, ktorý náleží do bezpodielového spoluvlastníctva manželov je oprávnený vykonávať jeden aj druhý manžel. V iných záležitostiach (mimo obvyklú správu) je potrebný daný súhlas oboch manželov, inak bude právny úkon neplatný.

Exmanželia, a teda na základe vyššie uvedeného i manželia, ktorých bezpodielové spoluvlastníctvo nebolo ešte vyporiadané, majú právo spoločný majetok užívať ale taktiež sú obaja povinní tento spoločný majetok udržiavať a uhrádzať náklady spojené s údržbou. A preto každý z nich je aj zároveň oprávnený robiť právne úkony týkajúce sa správy bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Ak však jeden z manželov nakladá so spoločnou vecou nad jej rámec (správy majetku) vyžaduje to súhlas oboch manželov. Ak k súhlasu nedošlo, máme zato že sa jedná sa o neplatný právny úkon v zmysle ustanovenia § 40a OZ, tzn. právny úkon je platný, až do vtedy, keď sa neplatnosti nedovolá druhý manžel, ktorý je týmto právnym úkonom dotknutý. Tu je potrebné zdôrazniť, že dovolat' sa neplatnosti je oprávnený aj ten, ktorý bol opomenutý (najčastejším krokom opomenutého manžela je podanie žaloby na určenie neplatnosti právneho úkonu alebo žaloba na určenie majetkových práv k predmetnej veci) . Právo na dovolanie sa relatívnej neplatnosti sa premlčí v trojročnej lehote.

10. Porovnanie právnej úpravy SJM, BSM s úpravou majetkového spoločenstva v zahraničí

V kapitole číslo 12 sa budeme zaoberať porovnávaním úpravy spoločného jmění manželů v Českej republike s úpravami manželských majetkových spoločenstiev v iných, vyspelých štátoch a najmä Slovenska, ktoré sa tiež opiera o OZ (č.40/1964 Zb.)

V prvom rade musíme spomenúť rozsah úpravy spoločného jmění manželů v Českej republike, kde sa zákonodarcovia venujú tejto problematike v Občianskom zákoníku, a to konkrétne v ustanoveniach § 143 až 151.

Keď porovnáme rozsah s rozsahom úpravy manželských majetkových vzťahov v susediacich štátnych úpravách, zistíme, že tento inštitút sa nápadne podobá na jedenást ustanovení napríklad s úpravou manželského majetkového práva v Nemecku, kde BGB venuje tejto problematike početné množstvo ustanovení (§ 1363 – 1563), kedy môže lepšie a flexibilnejšie reagovať na mnohé zložité životné situácie, ku ktorým môže v priebehu manželstva dôjsť a ktoré majú následný vplyv na majetok v manželstve, alebo v porovnaní s francúzskou právnou úpravou, kde najmä Code Civil upravuje majetkové pomery manželov v ustanoveniach § 1387 – 1581.⁵⁷

A prioritou českej právnej úpravy pri porovnaní k francúzskej je to, že od roku 1998 veci, ktoré slúžia výkonu povolaniu jednému z manželov sa stanú predmetom spoločného jmění manželů. Som toho názoru, že zákonodarcovia českej úprave nevenovali dost pozornosti a ponechali veľké bremeno na súdy ČR musíme poukázať na myšlienku ktorá silne zaznieva vo francúzskej právnej úprave, kde je stanovené, že zániku manželského majetkového spoločenstva a jeho následným vyporiadaním nemá a nemôže byť ohrozený samostatný výkon povolania jedným z manželov.

Ďalšou z veľa odlišností, ktoré možno v porovnaní s francúzsskou právnou úpravou a českou právnou úpravou spomenúť, je skutočnosť, že hoci zákonodarca v § 145 OZ ustanovuje, že správu majetku ktorý spadá do spoločného jmění môže robiť každý z manželov ale v ostatných záležitostiach je potrebné súhlasu oboch manželov, lebo inak sa bude jednať o neplatný právny úkon (relatívna neplatnosť), tak treba podotknúť, že úkony, ku ktorým sa vyžaduje súhlas Občiansky zákonník nevypočítava ani neurčuje. Dochádza tak ku početným sporom, ktorých predmetom je dokazovanie, čo ešte je, a čo už naopak nie je a čo prekračuje hranicu obvyklú správu majetku. Naopak francúzska právna úprava manželského majetkového spoločenstva, Code Civil priamo vypočítava úkony, ku ktorým

sa v každom prípade vyžaduje súhlas jedného i druhého manžela a preto tie to úpravy by sme mali českej úprave manželského majetkového práva len odporučiť.

Naša úprava v Občianskom zákonníku neobsahuje ani také ustanovenie, ktoré je obdobné s čl. 220 ods. 1 CCiv, ktoré reaguje na prípad, keď jeden z manželov vážne porušuje jeho povinnosti a ohrozuje tak záujmy celej rodiny. Vo Francúzsku zákon je klauzula ktorá pamätá na tieto prípady a umožňuje sudcovi, aby tomuto manželovi uložil určité obmedzenia, slúžiace k ochrane záujmom rodiny vrátane zákazu disponovaním svojho osobného majetku bez súhlasu druhého manžela . Tu celkom absentuje české právo pri ochrane druhého manžela.

Keď spomenieme problematiku darovania medzi manželmi, zistujeme že francúzska úprava umožňuje darcovi kedykoľvek odvolať darovanie v plnom rozsahu ,na rozdiel od českej a slovenskej právnej úpravy , kedy je možné odvolať darovanie len v tom prípade, keď chovanie sa obdarovaným voči darcovi tak, je nezlučiteľné s dobrými mravmi

Čo do právnej úpravy Slovenskej BSM či už Českej SJM ,právne úpravy boli minimálne a keďže ich materinským zákonom je zákon 40/1964 Zb. odchýlky sú takmer nebadané i keď musím podotknúť, že česká judikatúra je otázkach vyporiadania SJM pružnejšia a často krát spravodlivejšia. Na Slovensku je prax taká, že uplatňovanie vnosou a disparitných podielov je nekonečná cesta dokazovania a väčšinou na tieto dôkazy nie je súdom prihliadnuté. Slovenská advokácia často či už v odborných článkoch alebo priamo na súdnych konaniach poukazuje na tento fakt. Bol som prítomný na viacerých pojednávaniach na ktorých sa advokát odvolával na český judikát ale keďže súd prebiehal v slovenskej republike tak súd námietku zamietol. Je na uváženie a zamyslenie sa nad týmito rozdielmi v dnešnom globálnom svete .Nachádzame sa v EU a rozdeľujú nás právne úpravy členských štátov či už mnou spomínané vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo striedaná starostlivosť o deti atď..Podľa môjho názoru keď EU tak jeden štát - MONIZMUS – jedno právo, jeden štát.

11. Záver

Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov ako inštitút majetkového práva medzi dvoma manželmi upravuje OZ v ustanoveniach § 143 až 151 v rámci komplexu vecných práv.

Aj keď sa slovenská i česká právna úprava v platnom OZ vcelku osvedčila, a bude ju možné s malými úpravami ponechať aby mohla byť zaradená do novo pripravujúceho sa OZ, je ako isté že dajú sa v nej nájsť určité nedostatky.

Preto je potrebné a prax to aj dokazuje, že sa v súčasnosti na vzniknuté medzery v právnych úpravách používa najmä judikatúra súdov Slovenskej a Českej republiky. Táto judikatúra pomáha aplikovať a interpretovať právo súdmi a odpovedá na mnohé sporné otázky, ktoré vznikajú pri vypriadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Nová respektíve stará česká a slovenská úprava týkajúca sa v Čechách spoločného jmění manželů a na Slovensku bezpodielové spoluvlastníctvo manželov v OZ je veľmi prehľadná, ale nemôže predvídať zložité životné situácie, ktoré manželstvo sprevádzajú po celú dobu. Jedná sa o majetok, ktorý manželia spoločne nadobúdajú, dlhy ktoré sa v manželstve vyskytnú a netreba zabúdať na prípadne podnikateľské riziko či hrozbu konkurzu. Z tohto dôvodu sa javí efektívnejším, upravovať tieto situácie presnejšie a podrobnejšie.

Česká právna úprava, ktorá bola novelizovaná v roku 1998 čiže došlo v nej k legislatívnym zmenám kde sa zmenilo bezpodielové spoluvlastníctvo manželov na spoločné jmění manželů je v celku porovnateľná s právnymi úpravami iných vyspelých štátov európskej únie. V tejto úprave sa hlavne posilnili dispozitívne prvky a autonómna vôľa manželov.

V mojej práci poukazujem na základné atribúty spoločného jmění, pričom sa snažím poukazovať na sporné otázky ohľadom tohto inštitútu, uvádzam viaceré judikáty súdov Českej a Slovenskej republiky. Predpokladám, že moja snaha poukázať na rozdielnosť českej a slovenskej judikatúry ktorú som si stanovil ako cieľ mojej bakalárskej práce bola splnená

12. Zoznam použitej literatúry

DVOŘÁK, J., SPÁČIL, J. *Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře*. 2. rozšířené vydání. Praha: ASPI, a. s., 2007.

ŠARMAN, J. *Přehled judikatury ve věcech majetkových vztahů mezi manžely*. Praha: ASPI, a. s., 2006.

DVOŘÁK, J. *Majetkové společenství manželů*. Praha: ASPI Publishing, 2004.

BIČOVSKÝ, J., HOLUB, M., POKORNÝ, M. *Společné jmění manželů*. Praha: Linde, a. s., 2009.

ELIÁŠ, K. a kol. *Občanský zákoník. Velký akademický komentář. 1. svazek, § 1 – 487*. Praha: Linde, a. s., 2008.

KNAPPOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné*. Svazek I. Třetí aktualizované a doplněné vydání. Praha: ASPI a. s., 2002.

HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLIČKOVÁ, Z. *České rodinné právo*. Brno: Masarykova univerzita, 1998.

HOLUB, M., POKORNÝ, M., BIČOVSKÝ, J. *Občan a vlastnictví v českém právním řádu. Praktická příručka*. Praha: Linde, a. s., 2002.

BIČOVSKÝ, J. *Bezpodílové spoluvlastnictví manželů*. Praha: Linde, a. s., 1994.

HOLUB, M. *Rodina a právo*. Praha: Právní poradna práce, 1987.

BIČOVSKÝ, J. *Bezpodílové spoluvlastnictví manželů*. Praha: ORBIS, 1978.

HOLUB, M., POKORNÝ, M., BIČOVSKÝ, J. *Společné jmění manželů*. Praha: Linde, a. s., 2000.

<http://www.obcianskyzakonnik.justice.cz>

<http://sk.wikipedia.org/wiki/>

13. Zoznam použitých právnych predpisov a judikatúry

Usnesení č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 94/1963 Sb., Zákon o rodině, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 91/1998 Sb., Právní řád.

Zákon č.40/1964 Zb. Občianský zákonník.

Zákon č.182/2006 sb.,

Zákon č.131/ 1982 sb.,

Zákon 509/1991 Sb.

Zákon 19/1980 Sb.

Rozsudek NS ČR sp. zn. 42/72

Rozsudek NS ČR sp. zn. 49/2001

Rozsudek NS ČR sp.zn Cdo 629/2000

Rozsudek ZSP 3/2000 č.1

Rozsudek NS ČR sp. zn. 22 Cdo 726/99.

Rozsudek NS ČR sp.zn. 1342/2002

Code Civil (Francúzsko)

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Meno autora: Jakub Sáska

Obor: Právo v podnikání

Forma štúdia: kombinované štúdium

Názov práce: Vyporiadanie BSM, rozdiel medzi českou a slovenskou judikatúrou

Rok: 2012

Celkový počet strán: 43

Počet titulov slovenskej a českej literatúry a prameňov: 28

Počet internetových zdrojov: 2

Vedúci práce: JUDr. Ladislav Lekár